

OVERWEGING ‘RUIMTE MAKEN VOOR....’. Jesaja 56 1-3a, 6-7; Mattheüs 15: 21-28,
door Huib Klamer

Op 25 mei, Tweede Pinksterdag, bracht paus Leo XIV zijn eerste encycliek naar buiten: ‘Magnifica humanitas’, in het Nederlands vertaald ‘Prachtige mensheid’. Een opmerkelijke titel, want hoe prachtig in onze mensheid eigenlijk? De centrale vraag in de encycliek is: In wat voor wereld leven wij, willen wij leven? Twee bijbelse beelden stelt de paus tegenover elkaar. Willen we met al onze mogelijkheden een nieuwe ‘Toren van Babel’ bouwen waarin mensen hun macht, rijkdom grenzeloos uitbreiden alsof zij god zelf zijn? Of willen we een *humane samenleving* bouwen, zoals, na de terugkeer van de Israëlitische ballingen, de Jood Nehemia de leiding neemt om, met elkaar, het verwoeste Jeruzalem weer te herstellen tot een leefbare stad; steen voor steen?

Over die terugkeer uit de Babylonische ballingschap spreekt ook de profeet Jesaja. De Babylonische koning Nebukadnezar had in 586 vC - de Israëlieten in ballingschap weggevoerd naar Babylon. Ver weg van Jeruzalem, dat verwoest werd. Die ballingschap zou 48 jaar duren. Dan wordt Babylon veroverd door de Perzische koning Cyrus die een nieuw wereldrijk sticht. Israël wordt een provincie van Perzië. Maar deze Cyrus is een bijzondere koning; hij is humaner dan andere heersers in de Oudheid. Hij laat de overwonnen volkeren hun eigen religies en cultuur behouden; staat de Israëlieten toe terug te keren naar Jeruzalem. Cyrus vraagt de Israëlieten hun verwoeste stad te herbouwen¹, de tempeldienst te herstellen; hij geeft zelfs het tempelgerei mee dat de Babyloniërs eerder hadden weggeroofd bij de verwoesting van de tempel. De profeet Jesaja is opgetogen over Cyrus; noemt Cyrus: knecht van de Eeuwige; ja gezalfde, verlosser, instrument in Gd’s hand om de joodse ballingen te laten terugkeren.² De Perzische koning Cyrus is een voorbeeld van heilzaam, dienend, ja wijs leiderschap. Hoe actueel: toen, in het Perzische rijk, kunnen mensen van uiteenlopende religies vreedzaam samenleven.

De teruggekeerde ballingen staan voor de enorme uitdaging om de puinhoop, die Jeruzalem is, te herstellen. Jeruzalem is ook geen lege stad; er zijn inmiddels vreemdelingen komen wonen.

Jesaja geeft de teruggekeerde ballingen aan hoe om te gaan met deze vreemdelingen: neem hen op in je gemeenschap, geef hen de kans om te integreren in je geloof. Sluit hen niet uit. Want, in de woorden van Jesaja: De “.... tempel moet een ‘Huis van gebed voor alle volkeren’. Hoe mooi. Stel je dat voor in onze tijd: joden, moslims en christenen die samen bidden bij de klaagmuur in Jeruzalem! Jesaja roept op: maak een nieuw

¹ Ezra 1

² Jesaja 44:24-45 en 45:13

begin, iedereen hoort erbij, niemand wordt buitengesloten.

Een prachtig ideaal, ook voor onze tijd, voor onze wereld, ons land, onze stad.

Mooi verbeeld vind ik dit ideaal op het voorplaatje van het liturgieboekje.

Het plaatje vond ik op de site van de gemeente Amersfoort. De gemeente voert een inclusiebeleid, schreef er een nota over van 115 pagina's.³ In het voorplaatje van de nota zie ik een mooie samenvatting: laten we ruimte maken voor alle diversiteit! Wat een prachtige maatschappij zijn we dan!

Uitsluiting, insluiting: daar gaat het ook over in de ontmoeting van Jezus met de Kananitische vrouw. Jezus gaat met zijn leerlingen de Noordgrens van Israël over, naar Tyrus en Sidon, kustplaatsen in Libanon. Een niet-Joodse vrouw, een heidense dus, heeft van Jezus gehoord, gaat naar hem toe. Ze is wanhopig over haar bezeten dochter, ze roept: Heer, Zoon van David, heb medelijden met mij, mijn dochter is bezeten. Hoe bijzonder: een *heidense* vrouw, spreekt Jezus aan als *zoon van David*; woorden die verwijzen naar Jezus, *Messias*.MaarJezus negeert haar aanvankelijk, weert haar af, zegt haar: ik moet me richten op de verloren schapen van *Israël*; *zij* hebben mijn brood nodig. Zulke woorden verwachten we niet van Jezus. Maar houden wij ook vaak de boot niet af naar vreemdelingen; 'ons soort mensen' gaan voor? Maar de vrouw houdt vol: knielt, smeekt: Heer, Help mij; geef ons dan van de broodkruimels. Jezus laat zich vermurwen als hij de vrouw ziet in haar wanhoop, haar diepe geloof dat hij kan redden. Haar dochter wordt verlost van de demon.

Hebben wij wel eens zo'n diepe wanhoop beleefd? Hoe heilzaam is het dan als we ervaren: iemand ziet me, is mij nabij, tilt me op, helpt me.....

Met dit persoonlijke genezingsverhaal wil de evangelist Mattheüs óók duidelijk maken: Jezus' heilzame boodschap is niet alleen bestemd voor *Israëlieten* maar ook voor niet-Israëlieten, voor ieder die vertrouwen in de leer van Jezus stelt, zijn weg wil gaan. Iedereen die dat doet, hoort erbij.

In wat voor wereld willen we leven? Dat was de vraag van paus Leo in zijn encycliek 'Schitterende mensheid'. Willen we een wereld waarin wij mensen buitensluiten? Ik denk aan de asielzoekers die in ons land jarenlang moeten wachten op een besluit. Krijgen zij kans om te integreren? Of kiezen we voor een *inclusieve maatschappij*? Zoals Jesaja oproept om ruimte maken voor vreemdelingen. Zoals Jezus gehoor geeft aan de Kananitische.

Als we stappen zetten naar zo'n inclusieve maatschappij, maken we het ideaal waar dat paus Leo noemt: 'schitterende mensheid'.

³ Beleidskader Inclusieve stad 2021-2026, van de gemeente Amersfoort; zie website